

Antoni Lewek

Kronika ATK

Studia Theologica Varsaviensia 13/2, 243-260

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KRONIKA ATK

I. DZIAŁALNOŚĆ UCZELNI W I SEM. 1974/75 R.

1. Okres wakacyjny

W dniach 2—3 VII 1974 r. odbyły się na ATK egzaminy wstępne na 1-szy rok studiów. W czasie przerwy wakacyjnej pełniły dyżury redakcje wydawanych przez Akademię czasopism naukowych (*Studia Theologica Varsaviensia*, *Prawo Kanoniczne*, *Studia Philosophiae Christianae*). Studenci podczas wakacji przebywali na obozach: w Trzebieży nad Zalewem Szczecińskim na obozie żeglarskim, w Białym Borze na obozie jeździeckim, w Karpaczu (studenci muzykologii) na obozie szkoleniowym.

W dniach 26—27 IX 1974 r. obradowała w ATK sekcja dogmatyczna teologów polskich. Podczas spotkania wygłoszono następujące referaty: ks. doc. dr hab. J. Tischner, *Filozoficzne tło współczesnej chrystologii*; ks. dr A. Nosol, *Niemiecka chrystologia egzystencjalna*; ks. doc. dr hab. A. Skowronek, *Współczesna chrystologia flamandzka*. Po referatach odbyła się dyskusja panelowa. Spotkanie zakończyło się podaniem komunikatów i podsumowaniem obrad.

Dnia 1 X 1974 r. rektor Uczelni wraz z przedstawicielami Senatu spotkał się ze studentami 1-go roku pouczając ich o podstawowych obowiązkach studenta i zachęcając do pilnej pracy, nie tylko w zakresie obranej specjalizacji, lecz również w kołach naukowych i organizacjach studenckich.

2. Inauguracja nowego roku akademickiego

Inauguracja nowego roku akademickiego, która się odbyła na ATK w dniu 13 XI 1975 r., nosiła szczególnie uroczysty charakter. Zbiegła się bowiem z jubileuszem 20-lecia istnienia Akademii jako samodzielnej wyższej uczelni. Uroczystość rozpoczęła się Mszą św. koncelebrowaną pod przewodnictwem Wielkiego Kan-

clerza ATK, ks. Stefana Kardynała Wyszyńskiego. Homilię wygłosił ks. doc. dr hab. A. Zuberbier. Następnie miała miejsce oficjalna część obchodów.

Przemówienie inauguracyjne wygłosił ks. prof. dr hab. J. Stępień, rektor ATK. Na wstępie zaznaczył, że uroczystość ma na celu podkreślenie dorobku naukowego Uczelni i jej wkładu w kulturę PRL. Przede wszystkim złożył specjalne podziękowanie Wielkiemu Kanclerzowi za dokumenty regulujące kanoniczność stopni naukowych nadawanych w ATK. Przekazał również na ręce przedstawicieli władz państwowych podziękowanie za przyznane przez Radę Państwa nominacje dla pracowników ATK, odznaczenia państwowe oraz nagrody Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki. Wyraził też nadzieję na włączenie w najbliższym 5-leciu do narodowego planu gospodarczego inwestycji na rozbudowę Akademii.

Przechodząc do aktualnych zadań Uczelni, ks. rektor wskazał na związanie ich z programem wysuniętym przez ostatni kongres Międzynarodowej Federacji Uniwersytetów Katolickich, której ATK jest członkiem. Program ten obejmuje szeroko pojętą działalność w kierunku humanizacji życia, przyczyniającą się do zwiększania dorobku w dziedzinie nauki i kultury dla dobra człowieka. Jednocześnie obok służby człowiekowi ATK pragnie współdziałać na rzecz Kościoła Powszechnego, podejmując pracę na płaszczyźnie teologicznej, filozoficznej i prawnej. Zadania te Uczelnia wypełni najlepiej włączając się we współczesne nurty nauki światowej i polskiej oraz wzbogacając je własnymi osiągnięciami. Ks. rektor poinformował, że w tym celu ATK nawiązała niedawno współpracę z Instytutem Polityki Naukowej i Szkolnictwa Wyższego. Wynikiem tej współpracy jest zapoczątkowanie prac z zakresu ogólnej dydaktyki studiów wyższych, obejmującej również zagadnienia wychowawcze oraz postulat doskonalenia kadr naukowych dla Uczelni o specyficznym profilu. Celowi temu ma służyć m. in. utworzenie w ub. r. ak. studium informatyki o charakterze interdyscyplinarnym. Wszystkie te inicjatywy, poza celami ściśle naukowymi, dążą do nawiązania dialogu ze współczesnym światem.

Następnie głos zabrali delegaci uniwersytetów zagranicznych. Ks. prof. dr P. Poupard, rektor Instytutu Katolickiego w Paryżu, reprezentujący jednocześnie prezydium FIUC, przekazał życzenia dla ATK z okazji 20-lecia jej działalności. Wspomniał też o więzach przyjaźni łączących Francję z Polską i o znaczeniu wzajemnej wymiany myśli dla rozwoju obu krajów. Ks. prof. dr P. Chevalier, rektor wydziałów katolickich w Lyonie, pod-

kreślił konieczność międzynarodowej współpracy dla budowania i pogłębiania jedności tak Kościoła Powszechnego, jak i całej rodziny ludzkiej.

Z kolei ks. prorektor ATK, prof. dr hab. I. Subera, odczytał telegramy nadesłane przez księży biskupów oraz wyższych przełożonych zakonnych. Następnie złożył sprawozdanie z działalności Uczelni za r. ak. 1973/1974. Akademia zatrudniała w roku sprawozdawczym 104 pracowników etatowych (w tym 7 profesorów zwyczajnych, 11 nadzwyczajnych, 18 docentów, 4 doktorów habilitowanych, 33 adiunktów); 88 osób prowadziło zajęcia zlecone. Na Wydziale Teologicznym studiowało 877 osób, na Wydziale Prawa Kanonicznego — 158, na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej — 376. Akademia wydawała 3 czasopisma naukowe oraz *Biuletyn Informacyjny*. Biblioteka zakupiła 4 552 woluminy, uzyskała z wymiany 981 woluminów, otrzymała w darze 3 994 woluminy. Budżet ATK wynosił 24 851 000 zł.

Po sprawozdaniu odbyła się uroczysta immatrykulacja przedstawicieli nowoprzyjętych studentów. Chór akademicki pod kierunkiem ks. dr Z. Piaseckiego odśpiewał *Gaude Mater Polonia*.

Wykład inauguracyjny pt. *Dwudziestolecie Akademii Teologii Katolickiej* wygłosił ks. prof. dr hab. J. S. Pasierb, prodziekan Wydziału Teologicznego. Mówca przedstawił rozwój Akademii na przestrzeni 20 lat podkreślając wzrost kadry naukowej, powstanie nowych kierunków studiów, osiągnięte wyniki w dziedzinie badań. Ukazał też perspektywy dalszego rozwoju.

W przemówieniu zamykającym uroczystość ks. Prymas Stefan Wyszyński przypomniał o konieczności nieszczędzenia sił dla budowania coraz lepszego stosunku człowieka do człowieka i obowiązku poszanowania jego godności. Cel ten powinien przyswiecać zwłaszcza działalności uczelni katolickiej. Mówiąc o przeobrażeniach cywilizacyjnych naszego kraju podkreślił, że w centrum ich winna się znaleźć troska o człowieka widzianego w pełnym wymiarze, tj. jako osoba ludzka.

Podczas inauguracji władze państwowe reprezentowali: wicedyrektor Urzędu do Spraw Wyznań, mgr A. Merker, oraz naczelnik Urzędu, mgr A. Wołowicz. Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki reprezentował wicedyrektor Departamentu Studiów Uniwersyteckich, mgr A. Żor. Z ramienia władz miejskich przybył Z. Pijewski, dyrektor Wydziału do spraw Wyznań Urzędu m. st. Warszawy. Z KUL w inauguracji wzięli udział: ks. rektor prof. dr hab. M. A. Krąpiec oraz ks. dziekan P. Hemperek, zaś z ChAT — ks. rektor, prof. dr W. Gastpary i prorektor tej Uczelni, ks. prof. dr J. Klinger.

Z zagranicy, poza wspomnianymi gośćmi, przybyli: prof. dr R. Materde — dziekan Wydziału Nauk Przyrodniczych w Lyonie; prof. dr P. W. Scheele, dyrektor ośrodka ekumenicznego w Padeborn; prof. dr Ch. Hyart z Belgii. W uroczystości brali również udział ambasadorzy: Francji — L. Douge i Włoch — M. Mondello. Obecni byli posłowie na Sejm PRL: W. Auleytner, J. Hagmajer, W. Jankowski, Z. Komender, K. Łubieński, J. Sawajner i J. Zabłocki. Nadto w uroczystości uczestniczył dziekan generalny WP płk dr J. Humeński.

Tego samego dnia w godzinach popołudniowych odbyło się wręczenie odznaczeń i nagród państwowych przyznanych pracownikom Akademii. Krzyże Oficerskie Orderu Odrodzenia Polski otrzymali: ks. J. Stępień i ks. I. Subera; Krzyże Kawalerskie — ks. St. Grzybek, ks. Cz. Jakubiec, ks. K. Klósak, ks. R. Paciorkowski, ks. I. Różycki, ks. H. Bogacki; Złote Krzyże Zasługi — ks. Cz. Baran, ks. J. Myśków, ks. T. Ślipko, W. Dziedziak, ks. J. Charytański, ks. J. Pikulik, ks. F. Zapłata, ks. K. Nasiłowski, ks. M. Lubański, ks. A. Zuberbier; Srebrne Krzyże Zasługi — ks. E. Morawiec, ks. H. Juros, ks. J. Pryszmont, J. Głuch, E. Wyszomirski, A. Jastrzębski, C. Kozakiewicz, Z. Bedyńska, H. Preś, M. Tomczak; Brązowe Krzyże Zasługi — Z. Dudzińska i J. Puchalska. Aktu dekoracji dokonał wicedyrektor Urzędu do Spraw Wyznań, mgr A. Merker.

W imieniu odznaczonych podziękowanie złożył ks. prof. dr hab. S. Grzybek, dziekan Wydziału Teologicznego ATK.

Przedstawiciel Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, mgr A. Żor wręczył następującym nauczycielom akademickim nagrody naukowe: I stopnia — ks. J. Stępniovi; II stopnia — ks. I. Suberze i ks. H. Bogackiemu; III stopnia — M. Gogaczowi, A. Święcickiemu, ks. J. Łachowi, ks. J. Pikulikowi, ks. J. Pryszmontowi, ks. A. Zuberbierowi, ks. F. Zapłacie, ks. J. Myśkowowi, ks. M. Lubańskiemu, ks. E. Morawcowi, ks. E. Sztafrowskiemu.

Wieczorem odbył się w kościele ss. wizytek uroczysty koncert muzyki religijnej w wykonaniu studentów muzykologii ATK pod dyrekcją mgra A. Mrygonia. Na program koncertu złożyła się głównie dawna muzyka polska.

3. Nominacje, habilitacje i doktoraty

Na początku r. ak. Rada Państwa mianowała profesorami nadzwyczajnymi: ks. doc. dr hab. T. Pawluka, prodziekana Wydziału Prawa Kanonicznego; ks. doc. dr hab. J. Myśkowska, prodziekana Wydziału Teologicznego; ks. doc. dr hab. R. Sobańskiego z Wydziału Prawa Kanonicznego. Zatwierdzenie habilitacji oraz nominację na docenta otrzymał ks. dr hab. J. Pryszmont. Zatwierdzenia habilitacji otrzymali: ks. dr S. Pasternak, ks. dr E. Sztafrowski, ks. dr F. Bogdan.

Na Wydziale Teologicznym stopień doktora uzyskali: ks. mgr J. Humeński (*Caritas jako funkcja Kościoła w świetle działalności św. Jana Bożego*, promotor ks. doc. dr hab. A. Zuberbier), ks. mgr W. Wojdecki (*Arcybiskup Antoni Szlagowski jako mówca i konferencjonista*, promotor ks. doc. dr hab. A. Zuberbier), ks. mgr J. Mandziuk (*Dzieje Biblioteki Parafialnej w Nysie*, promotor ks. prof. dr hab. E. Wyczawski), ks. mgr Z. Skiełczyński (*Archidiecezja warszawska w latach 1818—1830*, promotor ks. prof. dr hab. E. Wyczawski), mgr A. Potocki (*Więź z parafią rzymsko-katolicką a więź z regionem osiedlenia. Studium socjologiczne na przykładzie Bieszczadów*, promotor prof. dr hab. A. Świącicki).

Na Wydziale Filozoficznym przeprowadzono kolokwium habilitacyjne ks. dr S. Ślęgi. Rada Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej ATK nadała stopnie doktora: ks. mgr. J. Nowakowi *Podobieństwo obrazu siebie, potrzeb psychicznych, postaw wartościujących u matek i dzieci w wieku 17—19 lat* (promotor doc. dr S. Siek), ks. mgr. L. Nowakowi *Interpretacja Arystotelesowskiej teorii nauki u Marcina Śmigleckiego 1564—1618* (promotor prof. dr M. Gogacz).

4. Nagrody

Poza odznaczeniami i nagrodami, o których była mowa przy inauguracji, pracownicy i studenci ATK otrzymali inne nagrody i wyróżnienia. Dnia 21 X 1974 r. odbyło się wręczenie nagród rektorskich przyznanych z funduszu Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki. Nagrody otrzymali: ks. prof. dr S. Olejnik, ks. prof. dr T. Ślipko, ks. prof. dr R. Sobański, ks. prof. dr A. Stelmachowski, ks. doc. dr hab. T. Gogolewski, ks. doc. dr hab. A. Skowronek, ks. dr S. Czerwik, ks. dr M. Fąka, ks. dr H. Juros, dr E. Nieznański, ks. dr S.

Pasternak, ks. dr T. Sikorski, ks. dr F. Stopniak, ks. dr R. Żerański. Wręczając nagrody ks. rektor J. Stępień wyraził uznanie nagrodzonym za osiągnięcia w dziedzinie badań naukowych oraz pracę dydaktyczno-wychowawczą.

Przy okazji spotkania ze studentami pierwszego roku (1 X 1974 r.) ks. rektor ATK wręczył następującym studentom nagrody okresowe przyznane przez PAN: M. Mościckiemu, J. Sidor-kowi, A. Wajsovi, S. Zychewiczowi i M. Żupańskiej.

Na ręce ks. rektora władze wojewódzkie nadesłały list pochwalny i nagrody dla następujących studentów, którzy wzięli udział w 5-tym ogólnopolskim obozie naukowym studentów historii sztuki, konserwacji i architektury: H. Lewickiej, A. Łapińskiego, K. Stachurskiego, W. Rączkowskiego, M. Salamonowicza.

5. Wydawnictwa

W minionym okresie nakładem Akademii Teologii Katolickiej ukazały się następujące pozycje książkowe: St. Pieronek, *Prawodawstwo Kościoła w Polsce*, t. 2; A. Zuberbier, *Materiały do teorii teologii praktycznej*; J. Glempp, *Lexiculum prawa rzymskiego*; M. Wolniewicz, *Les sciences bibliques en Pologne après la guerre*; W. Kinastowski, *Podstawy biologii współczesnej; Skład osobowy oraz spis wykładów i ćwiczeń na rok 1973/74*. W serii wydawniczej *Collectanea Theologica* wyszły: *Bóg z nami*, t. 4, pod red. J. Charytańskiego; *Chrześcijananie*, t. 1, pod red. bp. B. Bejzego; *Komentarz do czytań mszalnych*, cykl C, pod red. bp. J. Stroby. Wydawane były również regularnie czasopisma naukowe redagowane przez Wydziały Akademii.

6. Sympozja

Staraniem Wydziału Prawa Kanonicznego zorganizowane zostały w minionym semestrze 4 sympozja naukowe.

Dnia 7 X 1974 r. odbyło się ogólnopolskie sympozjum kanonistów, podczas którego zostały wygłoszone następujące referaty: ks. prof. dr hab. R. Sobiański, *Prawo i duszpasterstwo (uwagi o prawnym i pastoralnym charakterze Synodów Diecezjalnych)*; prof. dr K. Mörsdorf (Monachium), *Problem przynależności do Kościoła (Kirchengliedschaft nach dem Recht der Katholischen Kirche)*.

Kolejne ogólnopolskie sympozjum kanonistów miało miejsce 21 X br. Podczas sympozjum dwa referaty wygłosił jeden z głównych autorów nowego schematu prawa karnego, prof. dr P. Ciprotti z Rzymu. Tematami jego wystąpień były zagadnienia: *Problematyka nowego schematu prawa karnego* oraz *Problematyka nowej procedury administracyjnej*.

W dniu 11 XII 1974 r. w ramach sympozjum wydziałowego ks. prof. dr hab. M. Żurowski mówił na temat: *Aktualne zagadnienia związane z warunkowym zawarciem małżeństwa*. Z kolei referat ks. prof. dr hab. T. Pawluka nosił tytuł: *Z rozważań nad treścią Roku Jubileuszowego*.

Czwarte zebranie naukowe Wydziału Prawa Kanonicznego odbyło się dnia 16 I 1975 r. Podczas tego sympozjum ks. prof. dr hab. M. Myrcha mówił na temat: *Wybrane zagadnienia problemu odpowiedzialności karnej*, a prof. dr hab. Z. Izdebski rozwinął temat: *Zagadnienia społecznego działania prawa*.

Dnia 25 XI 1974 r. na uroczystym posiedzeniu naukowym Rady Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej ATK uczczono 85 rocznicę urodzin emerytowanego profesora B. Gaweckiego. W uroczystości wzięli udział pracownicy naukowcy Wydziału oraz ks. prof. dr F. Van Steebergen z Louvain. Działalność naukowo-dydaktyczną, jaką prowadził prof. dr B. Gawecki na Wydziale Filozofii ATK w latach 1956/57—1966/67, omówił ks. prof. dr hab. K. Klósak, dziekan Wydziału Filozofii ATK. Referat poświęcony analizie celów filozofii w ujęciu prof. Gaweckiego wygłosił ks. dr M. Łukomski. Głos zabrał również Jubilat. Omówił on swoją drogę filozoficzną, wskazując na najważniejsze idee określające jego stanowisko.

Na zakończenie posiedzenia zabrał głos b. rektor ATK, ks. prof. dr hab. J. Iwanicki, który podzielił się wspomnieniami ze swych wieloletnich kontaktów z Jubilatem.

7. Niedziela misyjna

Tradycyjna niedziela misyjna zorganizowana przez specjalizację misjologii Wydziału Teologicznego odbyła się 20 X 1974 r. Zgromadzonych powitał kierownik specjalizacji, ks. doc. dr hab. F. Zapłata, który również omówił przewodnie idee orędzia papieża Pawła VI na tegoroczną niedzielę misyjną. Dzień ten co roku przypomina wiernym obowiązek wspierania przez modlitwę i ofiary misyjnych prac Kościoła, zwłaszcza Papieskich Dzieł Misyjnych. Kościół, jak to się ostatnio podkreśla, jest z natury swej

misyjny. Następnie ks. dr. H. Gzella SVD, były misjonarz w Indonezji, wygłosił referat poświęcony omówieniu pracy misjonarzy wśród Ngandyjozyków. Na zakończenie spotkania młodzieżowy zespół niewidomych z Lasek wykonał *Cantus Gaudii*.

8. Koła naukowe i inne organizacje studenckie

a) Koło Naukowe Teologów. Na spotkaniu w dniu 25 XI 1974 r. członkowie Koła mieli okazję wysłuchać sprawozdania uczestników tygodnia eklezjologicznego na KUL. Dnia 9 XII 1974 r. Koło zorganizowało spotkanie z polskimi uczestnikami Soboru Młodych w Taizé.

b) Koło Naukowe Misjologów. Oprócz wspomnianej już niedzieli misyjnej, członkowie Koła zorganizowali w dniu 2 XII 1974 r. spotkanie w Niepokalanowie, gdzie wysłuchali referatu pt. *Metoda misyjna o. M. Kolbego*, byli na projekcji filmu *Kitahara* oraz wzięli udział w skupieniu i Mszy św. w kaplicy bł. Maksymiliana, a także obejrzelili *Panoramę tysiąclecia*. W omawianym semestrze odbyły się ponadto dwa spotkania członków Koła z misjonarzami: dnia 10 I 1975 r. — z o. J. Kozłowskim z Indonezji oraz 20 I 1975 r. — z o. K. Stasińskim z Burundii.

c) Koło Naukowe Katechetów. W dniu 8 X 1974 r. zorganizowano spotkanie z prof. dr. A. Exelerem z Monachium, który wygłosił następujące referaty: *Znaczenie tematu „Exodus”* oraz *Znaczenie katechezy dorosłych*. Tradycyjnie, jak co roku, członkowie Koła spotkali się z absolwentami katechetyki w dniu 10 XII 1974 r. i wysłuchali prelekcji ks. doc. dr. J. Charytańskiego *Koncepcja katechezy w RFN w 1974 r.* oraz ks. dr. R. Murawskiego *Jezus Chrystus a człowiek współczesny*.

d) Koło Naukowe Archeologów. Dnia 12 XI 1974 r. odbyło się zebranie, podczas którego członkowie Koła dzielili się własnymi wrażeniami z udziału w pracach archeologicznych. J. Grzesiuk przedstawiła stanowisko wczesnośredniowieczne w Lubiszewie k/Tczewa, a J. Partyka stanowisko w Bronowicach k/Działoszyc. Dnia 18 XI 1974 r. wysłuchano referatu prof. H. Drijversa (Holandia) pt. *Ortodoxy and Heresy in Ancient Syrian Christianity*.

e) Koło Naukowe Filozofów. W dniu 16 XII 1974 r. B. Krowicki wygłosił odczyt nt. *Pojęcie „znaczenia” według R. Ingardena*. Sekcja filozofii przyrody tego Koła zorganizowała podobne spotkanie w dniu 18 XI 1974 r., na którym ks. J. Balbus mówił o *Zarysie antropologii filozoficznej R. Ingardena*. W dniu

16 XII 1974 r. A. Stopa przedstawił *Perspektywy sztucznego utworzenia życia*. Kontynuując tematykę, jaką w ub. r. podjął Wydział Filozofii wspólnie z Wydziałem Teologicznym, sekcja filozofii przyrody razem z Kołem Teologów zorganizowała w dniu 13 I 1975 r. interdyscyplinarne spotkanie naukowe. Podczas spotkania uczestnicy wysłuchali referatu prof. dr hab. M. Gogacza pt. *Filozofia i teologiczne aspekty tomistycznej struktury osoby*.

f) Koło Naukowe Psychologów, przedłużając rozpoczęty w zeszłym roku akademickim cykl poświęcony problemowi narkomanii, zorganizowało w dniu 9 XII 1974 r. spotkanie z dr Z. Thille, który wygłosił wykład na temat *Modele terapeutyczne leczenia uzależnień lekowych w Polsce i na świecie*.

g) Koło Naukowe Prawników. Na pierwszym swoim spotkaniu w dniu 21 X 1974 r. członkowie Koła omówili nowy regulamin studiów. Na zebraniu w dniu 11 XI 1974 r. mgr K. Czerwińska wygłosiła referat pt. *Nierozzerwalność kanoniczna. Trwałość małżeństwa w systemie prawnym PRL*.

h) Koło Naukowe Historyków Sztuki organizowało tradycyjnie ekspozycje z zagadnień historii sztuki. Ostatnia taka ekspozycja dotyczyła zabytków Wiednia.

i) Dyskusyjny Klub Filmowy kontynuował w dalszym ciągu swoje cotygodniowe projekcje filmowe, po których odbywały się regularne dyskusje.

j) Koło PTTK. Zarząd Koła kładł zawsze nacisk na organizowanie turystyki pieszej. Między innymi zorganizowano pieszą wyprawę z Woli Grzybowskiej do Starej Miłosnej.

k) Chór Akademicki ATK. Z dużym zapalem przystąpił do pracy po ubiegłorocznych sukcesach zagranicznych odmłodzony zespół Chóru Akademickiego ATK, kierowanego przez ks. dr Z. Piaseckiego i przy współudziale nowego prezesa Z. Olejnika. W semestrze tym Chór wystąpił: 13 XI 1974 — podczas inauguracji nowego roku akademickiego, 24 XI 1974 — w kościele parafialnym w Pyrach, 15 XII 74 — podczas opłatka uczelnianego. Do tradycji Chóru należą już coroczne Koncerty Kolęd. Tegoroczne koncerty odbyły się: 12 I 1975 — w kościele św. Kazimierza przy ul. Chełmskiej w Warszawie, 19 I 1975 — w kościele Garnizonowym WP w Warszawie, 26 I 1975 r. w Łodzi (dwa koncerty). W programie koncertów znalazły się następujące kompozycje: Z. Piasecki — *Witaj Jezu ukochany*, J. Gallus — *Resonet in laudibus*, B. Rutkowski — *Królu anielski*, K. Prosnak — *Kołysanka*, W. Lewkowicz — *Mizerna cicha*, F. Rączkowski — *Jezus malusieńki*, F. Rączkowski — *Cieszmy się*, M. Matuszewski — *Nie trwóż się Mario*, F.

Rączkowski — *Gdy śliczna Panna*, Z. Piasecki — *Wśród nocnej ciszy*, F. Rączkowski — *Anielski chór*, W. Lewkowicz — *Pasterze mili*, K. Prosnak — *Coś się dzieje*, Z. Piasecki — *Czas radości*.

9. Opłatek

Coroczne Święta Bożego Narodzenia niosą ze sobą pogodną, rodzinną atmosferę. Dnia 15 XII 1974 r., tym razem w kościele OO Redemptorystów w Warszawie, Uczelnia zorganizowała opłatek dla całej rodziny akademickiej. W tym wyprzedzającym wigilię spotkaniu, oprócz wykładowców, studentów i pracowników administracyjno-gospodarczych, wziął udział senat Uczelni z rektorem, ks. prof. dr hab. J. Stępnem, na czele. Głównym punktem uroczystości była Msza św. koncelebrowana pod przewodnictwem Rektora ATK. Na wstępie swego przemówienia ks. Rektor, nawiązując do aktualnych wydarzeń z życia Uczelni, podkreślił z radością, że dnia 9 XII br. władze państwowe obiecały pomoc w sprawie rozwiązania problemu lokalowego Akademii. Składając życzenia, ks. J. Stępień powiedział między innymi: „życzę tu obecnym i sobie, aby ta wysoka pozycja Akademii była trwała i znajdowała coraz to nowe potwierdzenia w naszej pracy naukowo-badawczej, dydaktycznej i wychowawczej dla dobra Kościoła i narodu”. W imieniu młodzieży studiującej życzenia świąteczne przekazał C. Windorbski.

10. Z żałobnej karty

W minionym semestrze zmarło dwóch pracowników naukowych ATK: 13 VII 1974 r. — ks. prof. dr hab. H. Rybus, 17 VIII 1974 r. — ks. dr J. Chalcarz. O pierwszym z nich pisze szerzej w niniejszym numerze ks. prof. dr hab. E. Wyczawski, dlatego przypominamy tylko postać śp. ks. J. Chalcarza. Urodził się 2 IX 1931 r. w Dobrej pow. Limanowa. Świadectwo dojrzałości uzyskał w Liceum Ogólnokształcącym ojców cystersów w Szczyrzycu w 1950 r. Studia filozoficzno-teologiczne odbył najpierw w Instytucie Teologicznym Księży Misjonarzy w Krakowie, a następnie w Wyższym Seminarium Duchownym w Przemysłu. W 1948 roku wstąpił do zakonu oo. cystersów. Świecenia kapłańskie otrzymał w 1954 r. Był zatrudniony jako katecheta w Liceum Ogólnokształcącym oo. cystersów. W roku 1956 rozpoczął

studia filozoficzne w ATK, które ukończył 3 XII 1963 r. ze stopniem magistra.

W latach 1958—1961 pełnił obowiązki asystenta przy Katedrze Logiki, Ogólnej Metodologii Nauk i Teorii Poznania na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej ATK. W dniu 12 V 1971 r. uzyskał stopień doktora filozofii chrześcijańskiej na podstawie dysertacji: *Realizm bezpośredni w ujęciu Leona Noëla. Studium krytyczne*. W tym też roku został powołany na stanowisko adiunkta przy wyżej wspomnianej katedrze. Był sekretarzem półrocznika *Studia Philosophiae Christianae*. Zmarł nagle w Warszawie 17 VIII 1974 r.

Pogrzeb odbył się 22 VIII 1974 r. w Szczyrzycu k/Liżmanowej. Mszy św. żałobnej przewodniczył ks. bp dr P. Bednarczyk przy współudziale ojców opatów z Mogiły i Wąchocka, współpracowników, wykładowców ATK. Homilię wygłosił prodziekan Wydziału Teologicznego ATK, ks. prof. dr hab. J. Myszków. Nad trumną przemawiali: prodziekan Wydziału Filozofii ATK ks. prof. dr hab. T. Ślipko oraz przeor szczyrzycy o. Z. Kalicki. Trumna z ciałem Zmarłego spoczęła w grobowcu zakonnym w Szczyrzycu.

Henryk Cz. Podolski

KURSY DLA DUCHOWIEŃSTWA

1. Kurs homiletyczno-katechetyczno-liturgiczny na ATK

Kolejny, ósmy kurs homiletyczno-katechetyczno-liturgiczny dla duchowieństwa odbył się w dniach 10—12 IX 1974 r. Ogólny temat kursu brzmiał: *Tajemnica Eucharystii w świetle odnowionej liturgii*. Wzięło w nim udział ok. 500 księży i kilkanaście osób świeckich. Kurs rozpoczął się Mszą koncelebrowaną przez pracowników naukowych ATK pod przewodnictwem ks. bp. T. Błaszkiewicza, sufragana przemyskiego. Homilię wygłosił ks. doc. dr hab. A. Zuberbier. Po przemówieniu powitalnym rektora ATK, ks. prof. dr hab. Jana Stępnia, słowo wprowadzające wygłosił Prymas Polski, ks. kard. Stefan Wyszyński — Wielki Kanclerz ATK. Podkreślając ważność tematyki tegorocznego kursu, ks. Prymas omówił duszpasterskie aspekty odnowionej liturgii mszalnej. Zwrócił uwagę na szereg pozytywnych, a także negatywnych przejawów w życiu liturgicznym Kościoła

w Polsce. Wśród tych drugich wymienił m. in. nieliczenie się niektórych kapłanów z decyzjami Konferencji Episkopatu Polski w sprawie stopniowej realizacji odnowy liturgicznej oraz zaniebdania w posługiwaniu się poprawnym słowem polskim podczas liturgii. W zakończeniu ks. Prymas wyraził nadzieję, że kurs przyczyni się do pogłębienia ducha wspólnoty w naszym Kościele, ponieważ Eucharystia jest fundamentem wspólnoty i ma tworzyć tę wspólnotę.

Zgodnie z przyjętą i realizowaną na wszystkich poprzednich kursach zasadą — na program omawianego kursu składały się referaty plenarne i konwersatoria.

a) Referaty

Pierwszy referat pt. *Historyczne uwarunkowania teologii Eucharystii* wygłosił ks. doc. dr hab. A. Zuberbier. Ukazał on przemiany, jakie kult Eucharystii i teologia Eucharystii przechodziły w dziejach Kościoła. W ciągu pierwszego tysiąclecia chrześcijaństwa Eucharystię przeżywano jako wieczerzę, upamiętniającą paschalne misterium Chrystusa i mającą na celu realizację Kościoła — prawdziwego Ciała Chrystusowego. W drugim tysiącleciu chrześcijaństwa skutkiem przemian kulturowych, odzwierciedlających się w pobożności bardziej indywidualistycznej i uczuciowej, na pierwszy plan zaczyna się wysuwać adoracja składana Chrystusowi obecnemu w Eucharystii. Współcześnie w teologii i pobożności eucharystycznej następuje powrót do Mszy św.; adoracja Eucharystii staje się wtórną formą kultu.

Ks. dr S. Czerwik w referacie pt. *Teologia odnowionych obrzędów Eucharystii* przeprowadził analizę teologiczną ostatnich dokumentów Kościoła dotyczących odnowy liturgii Eucharystii i w ich świetle sformułował szereg zasad. 1° Tajemnica Eucharystii jest rzeczywistością dynamiczną, w której nierozdzielnie się łączy sprawowanie ofiary Chrystusa i Kościoła w zgromadzeniu wiernych, uczta ofiarna oraz adoracja Chrystusa, obecnego w sposób substancjalny i trwały także po zakończeniu ofiary. 2° Eucharystia zajmuje centralne miejsce w liturgii i w całym życiu Kościoła zarówno powszechnego jak i lokalnego, a także w życiu poszczególnych wiernych. 3° Sprawowanie Eucharystii jest zawsze czynnością społeczną Kościoła. Kościół uobecnia się w zgromadzeniu eucharystycznym, którego struktura jest społeczna i hierarchicznie uporządkowana. Zaakcentowanie zasady podziału funkcji w zgromadzeniu oraz czynnego

uczestnictwa wszystkich leży u podstaw sprawowania Eucharystii, zwłaszcza niedzielnej. 4° Sprawowanie Eucharystii, podobnie jak całej liturgii, dokonuje się pod osłoną znaków widzialnych. Prawdziwość, prostota i czytelność znaków mają podstawowe znaczenie dla kształtowania wiary i świadomości uczestników, warunkując owocność udziału w Eucharystii.

Na temat *Formacja postaw uczestników Eucharystii* mówił ks. doc. dr hab. J. Charytański. Podkreślił on, że postawę adoracji bezsprzecznie dominującą w dotychczasowej pobożności eucharystycznej, powinno się umieścić na właściwym miejscu wśród takich postaw, jak współofiarowania, jedności i miłości, odpowiedzialności za Kościół i jego misję, uwielbienia Boga wraz z Chrystusem, czy wreszcie aktywnej postawy wobec Słowa Bożego. Wynika to z wysunięcia na pierwszy plan w spojrzeniu na Eucharystię aspektu ofiarniczego oraz charakteru wspólnotowego Wieczery Pańskiej, ujęcie sakramentu trwałej obecności w odniesieniu do Ofiary i uczy, a wreszcie przepisów odnośnie do wystroju kościoła.

Ostatni referat dr S. Grabskiej rozwijał temat: *Wspólnota eucharystyczna — wspólnotą ludzką*. Prelegentka podkreśliła, że biorący udział w liturgii Mszy św. to społeczność wiary i miłości, a nie anonimowy tłum. Dla społeczności tej Msza św. jest punktem dojścia i punktem wyjścia ku misji wobec świata — głoszenia Dobrej Nowiny i misji realizowania jedności wyrażającej się szczególnie w pełnieniu dobra.

b) Konwersatoria

Przedstawione w wykładach plenarnych zagadnienia podstawowe dotyczące tajemnicy Eucharystii były rozpatrywane szczegółowo na jedenastu konwersatoriach, odbywanych w grupach i w trzech seriach. Zadaniem konwersatoriów było pogłębienie znajomości omawianych zagadnień przez wspólną wymianę myśli, doświadczeń, propozycji i postulatów w tym zakresie. Odbyły się trzy konwersatoria homiletyczne, pięć katechetycznych i trzy liturgiczne.

Pierwsze konwersatorium homiletyczne miało za temat: *Przygotowanie homilii w oparciu o istniejące pomoce*. Prowadzący konwersatorium homileta, ks. dr A. Lewek, podał najpierw kilka uwag metodycznych na temat kompozycji homilii, a następnie zaprezentował kilkanaście istniejących w Polsce opracowań kazań na każdą bieżącą niedzielę oraz omówił ich charakter i sposób

użytkowania; zapoznał również uczestników z pomocami homiletycznymi obcojęzycznymi. Współprowadzący konwersatorium biblista, ks. doc. dr hab. J. K u d a s i e w i c z, przedstawił komentarze biblijne, które mogą stać się pomocą dla kaznodziei w opracowaniu homilii; jednocześnie ukazał sposób korzystania z nich przez kaznodzieję. O ile biblista skoncentrował się na elemencie teologiczno-biblijnym homilii, o tyle homileta zwrócił szczególną uwagę na stronę egzystencjalną i praktyczną w homilii, w związku z czym poruszył sprawę prowadzenia tzw. kolektaneów homiletycznych, czyli systematycznego i metodycznego gromadzenia materiałów kaznodziejskich z różnych źródeł i dziedzin życia współczesnego.

Homilia w liturgii mszalnej stanowiła temat drugiego konwersatorium homiletycznego. Prowadzący je ks. dr W. W o j d e c k i przedstawił do dyskusji zagadnienie tworzywa homilijnego oraz główne elementy treściowe homilii dla dorosłych, a ks. mgr J. Z a w i t k o w s k i omówił zagadnienie treści i formy homilii dla dzieci.

Tematem trzeciego konwersatorium homiletycznego było *Przygotowanie homilii w zespole słuchaczy*. W oparciu o czytania mszalne próbowano zespołowo przygotować homilię na XXIV niedzielę zwykłą. Ks. mgr J. S k l o r z przedstawił dialogowy charakter treści czytań mszalnych z tej niedzieli. Ks. mgr K. O r z e c h o w s k i omówił stronę słowną i ekspresywną przygotowywanej homilii. Dr S. G r a b s k a i mgr T. K a r o ł a k wskazywali na te elementy przygotowywanej homilii, które w opinii słuchaczy są pożądane i niezbędne.

Konwersatoria katechetyczne miały za przedmiot szczegółowych rozważań następujące zagadnienia: *Pierwsza Komunia św. dzieci w wieku przedszkolnym* (prowadzący: ks. mgr J. Z i m n i a k i ks. mgr K. W a w r z y n e k); *Zadania wychowawcze przygotowania do Pierwszej Komunii św.* (ks. dr J. B a g r o w i c z i ks. dr M. M i e l c z a r e k); *Zwyczaje związane z Pierwszą Komunią św.* (ks. mgr E. M a j c h e r i ks. dr J. S r o ł a); *Zadanie katechezy eucharystycznej po Pierwszej Komunii św.* (ks. mgr S. R e j m o n i a k i ks. doc. dr hab. J. R o s ł o n); *Służba ołtarza* (ks. dr hab. F. B l a c h n i e c k i).

Na konwersatoriach liturgicznych rozpatrywano następujące zagadnienia: *Adoracja eucharystyczna w parafii* (ks. dr S. C z e r w i k i ks. mgr J. T a d y c h); *Modlitwa wiernych* (ks. dr J. K o w n a c k i i ks. prob. S. H a r t l i e b); *Rola celebransa w przygotowaniu Mszy św.* (ks. dr B. M a r g a ń s k i i ks. mgr S. B u r z a w a).

Na zakończenie kursu zebrani wysłuchali wykładu ks. bp. T. Błaszkiewicza o programie kaznodziejskim Episkopatu Polski na rok 1974/75.

2. Kurs homiletyczny w Siedlcach

Podczas dorocznego sympozjum Sekcji Homiletów Polskich w kwietniu 1974 r. w Warszawie postulowano utworzenie ekipy szkoleniowej, która by na terenie kraju organizowała kursy kaznodziejskie dla duszpasterzy. Myśl tę podjęli pracownicy specjalizacji homiletycznej na ATK w Warszawie, wyznaczając sobie jako cel doraźne prowadzenie w różnych ośrodkach kościelnych w Polsce szkolenia kaznodziejów.

Na zaproszenie Kurii Biskupiej w Siedlcach, trzyosobowa ekipa przeprowadziła w dniach 4, 6 i 7 listopada 1974 r. jednodniowe kursy homiletyczne dla księży diecezji siedleckiej. Każdego dnia uczestniczyło w kursie ok. 100 księży, którym towarzyszył miejscowy ordynariusz — ks. bp J. Mazur lub jego sufragan — ks. bp W. Skomorucha. Na program kursu składały się 3 referaty z dyskusją oraz instruktaż praktyczny, połączony z ćwiczeniem.

Po słowie wprowadzającym w problematykę kursu ks. dr A. Lewek wygłosił referat pt. *O pilnej potrzebie dowartościowania kaznodziejstwa*, wykorzystując swój artykuł *Kaznodziejstwo jako środek zbawienia* opublikowany w poprzednim numerze STV.

W drugim referacie *Homilia posoborowa* ks. dr W. Wojdecki na wstępie przypomniał, iż zgodnie z zaleceniem Soboru Watykańskiego II oraz rozporządzeniem Episkopatu Polski głoszone są u nas od 1972 r. homilie, oparte na 3-letnim cyklu czytań mszalnych. Następnie ukazał wewnętrzną strukturę homilii posoborowej. Wychodząc z etymologii słowa *homilia* (gr. *homilein* = rozmawiać poufnie, prowadzić familijną, życzliwą rozmowę), wskazał na 4 fazy przyjacielskiej rozmowy: 1) informacja o jakimś wydarzeniu, 2) wyjaśnienie tego wydarzenia, 3) ukazanie jego znaczenia dla rozmówcy, 4) doprowadzenie do głębszej przyjaźni i zjednoczenia między rozmówcami. Analogiczne fazy i wewnętrzną dynamikę posiada współczesna homilia.

Pierwszym elementem strukturalnym homilii jest informacja o dokonanym wydarzeniu zbawczym — *kerygma*. Jest to ogłoszenie wiernym, w oparciu o perykopy mszalne, radosnej nowiny o fakcie lub wydarzeniu zbawczym, które dokonało się w historii

(zbawienia) i nadal jest dziś urzeczywistniane w liturgii Kościoła oraz w życiu chrześcijanina. Ta *kerygma* domaga się jednak w homilii bliższego wyjaśnienia, interpretacji (*didaskalii*), czyli odpowiedniej egzegezy tekstu biblijnego. Homilia więc ma tu charakter katechezy. Kaznodzieja występuje jako nauczyciel (por. Łk 24, 27).

Trzecim stopniem wewnętrznej dynamiki homilii jest znaczenie i wpływ orędzia biblijnego na życie słuchaczy, czyli *parakleza* (por. Dz 8, 26). Homilia ma wywołać u słuchaczy odpowiedź na słowo Boże. Kaznodzieja pomoże słuchaczowi dać pozytywną odpowiedź, gdy ukaże w tym miejscu przykład z życia czy doświadczenia chrześcijanina, a zwłaszcza swoje osobiste świadectwo chrześcijańskie.

Podobnie jak przyjacielska rozmowa prowadzi zazwyczaj do pogłębienia więzów przyjaźni międzyludzkiej, tak i homilia zmierza do zjednoczenia słuchaczy z Ojcem przez Syna w Duchu Świętym. Zjednoczenie człowieka z Bogiem — *mistagogia* — jest celem homilii. Zjednoczenie to dokonuje się najpełniej w Eucharystii. Do niej więc ma w zasadzie homilia prowadzić. Celem homilii mogą oczywiście być także inne formy zjednoczenia, jak np. modlitwa, wspólnota z bliźnimi, miłość chrześcijańska, łączność z Chrystusem w Kościele.

Na końcu ks. Wojdecki zwrócił uwagę na to, że powyższe elementy strukturalne mogą być uwzględnione w konkretnej homilii dość elastycznie, czyli w rozmaity sposób zależnie od potrzeb słuchaczy.

W trzecim referacie ks. mgr K. Orzechowski omówił temat *Uwarunkowania osobowe i fonetyczne skuteczności kazań*. Na wstępie stwierdził, że skuteczność kazania polega na nawiązaniu rzeczywistej komunikacji między kaznodzieją i słuchaczami, a następnie skłonienie ich do dialogu z Bogiem: w wierze i miłości. W osiągnięciu tego celu kaznodzieja spełnia dwie zasadnicze funkcje: pośrednika i świadka.

Głosząc w kazaniu słowo Boże, kaznodzieja przypomina Mojżesza, przez którego Pan przemawiał (por. Wj 4, 10). „Chrystus jest obecny w swoim słowie, albowiem gdy w Kościele czyta się Pismo św., wówczas On sam mówi” (KL7). Już więc samo czytanie Pisma św. w liturgii jest początkiem dialogu i spotkania się Boga ze słuchaczem. Stąd można powiedzieć, że homilia (poufna rozmowa, dialog) rozpoczyna się od czytania słów Pisma św. To zaś wymaga od lektora (kaznodziei) umiejętnego i dobrego czytania. Skuteczność czytanego (głoszonego) przez kaznodzieję słowa

Bożego zależy więc w znacznej mierze od doskonałości postęgi oratorskiej. Kaznodzieja ma zatem starać się być dobrym narzędziem, pośrednikiem i przekaznikiem słowa Bożego do słuchaczy.

Ponadto skuteczność kazania zależy od tego, w jakim stopniu kaznodzieja okaże się prawdziwym świadkiem Boga. Świadek Boga to ten, kto najpierw sam usłyszał i przyjął Boże słowo, czyli uwierzył, a następnie daje osobiście świadectwo swojej wiary. Kaznodzieja musi niejako ujawnić swoje osobiste przekonanie, wiarę, nadzieję i miłość chrześcijańską, musi okazać się autentycznym świadkiem Chrystusa. Siła osobistego zaangażowania kaznodziei w głoszone słowo Boże, połączona z odpowiednią techniką przekazu homiletycznego (dykcja, modulacja głosu, umiejętne posłużenie się np. mikrofonem itp.), jest warunkiem większej skuteczności kazania. Sam sposób przedstawienia przez ks. Orzechowskiego treści referatu miał z założenia być lekcją pogładową poprawnego, umiejętnego i skutecznego przemawiania kaznodziejskiego; tak też został on z aplauzem przyjęty przez uczestników kursu.

Druga część kursu, którą prowadził ks. A. Lewek, miała charakter ćwiczeniowy. Był to instruktaż praktyczny nt. *Jak przygotować interesującą i jednocześnie dobrą homilię dla współczesnego człowieka?* We wprowadzeniu prelegent wyraził pogląd, iż kaznodziejstwo biblijne w formie klasycznej homilii, tj. jako kazanie wyjaśniające treść określonej perykopy mszalnej, zdaje się już nie być dziś wystarczającym i skutecznym sposobem aktualizacji kerygmatu chrześcijańskiego. Mówi się ostatnio o kryzysie homilii. Za środek jego przewyciężenia i tym samym skuteczniejszego kaznodziejstwa uważa wielu homiletów odpowiednie, większe niż dotąd, uwzględnienie w kazaniach aktualnej sytuacji i problemów egzystencjalnych dzisiejszych słuchaczy. Zasadniczą treścią kazania względnie homilii tematycznej winna być Ewangelia czy objawione i zawarte w Piśmie św. słowo Boże, pojęte jednak nie statycznie jako depozyt wiary, ale przede wszystkim jako jego dynamiczna interpretacja i odpowiedź Boga na problemy egzystencjalne *hic et nunc* żyjących ludzi. W tym celu należałoby powszechnie stosować w kaznodziejstwie metodę indukcji, polegającą na tym, że punktem wyjścia w konkretnym kazaniu jest nie treść perykopy biblijnej, lecz problematyka świata i pytania o sytuację życiową słuchaczy. Inaczej mówiąc, kazanie winno się rozwijać w trzech zasadniczych etapach: 1) wejście w aktualną sytuację życiową słuchaczy, 2) rozważenie jej w obliczu własnych sił człowieka i skonstatowanie potrzeby pomocy od Boga, 3) przedstawienie pozytywnej prawdy chrześcijańskiej jako

odpowiedzi Bożej oraz wynikających stąd konsekwencji i wniosków dla życia chrześcijańskiego.

Następnie prelegent podał schemat etapów przygotowania homilii tematycznej według metody indukcyjnej: 1) wstępna refleksja kaznodziei (dotycząca najbardziej palących problemów aktualnie przeżywanych przez słuchaczy i samego kaznodzieję), 2) spontaniczne spotkanie z perykopą mszalną (pierwsze wrażenia, skojarzenia, idee), 3) teologiczna refleksja nad perykopą (studium komentarzy biblijnych), 4) własne rozmyślanie kaznodziei (co perykopa mówi i daje jemu samemu?), 5) konfrontacja orędzia biblijnego z sytuacją słuchaczy (treść perykopy a potrzeby i problemy dzisiejszego słuchacza), 6) synteza tematu i ewentualne pamięciowe przyswojenie sobie treści homilii. Po przedyskutowaniu zaproponowanego schematu spróbowano na jego podstawie przygotować wspólnie homilię na najbliższą niedzielę.

Na zakończenie ks. bp W. Skomorucha podziękował serdecznie organizatorom kursu, życząc uczestnikom zastosowania w praktyce podanych wskazań z zakresu teorii kaznodziejstwa.

Antoni Lewek